

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

2.2015
MARS

Foto: Jens Tønnessen/Dansk Landbrugs Medier for TOPPS

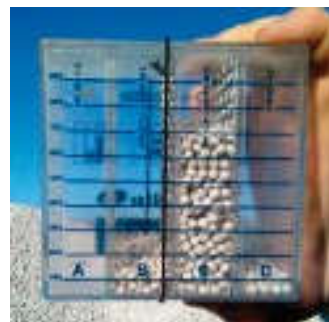
**"Resistens
är dyrt"**

**Hyllning till
myllning**

**Tätare
mellan
raderna**

**Ställ in
spridaren
rätt**

**Årets keminyheter
gamla bekanta**

Skribenter i detta nummer: Rikard Andersson, Ida Lindell, Henrik Hallqvist, Gunnel Hansson, Linda af Geijerstam, Per-Anders Algerbo, Margareta Björk, Anders Pålsson, Emma Hjelm, Paulina Jonsson, Per-Erik Larsson, Henrik Nätterlund, Petter Haldén, Stefan Gustavsson

På bettet med betet

På andra sidan Nordsjön inspireras vi av betesvallen. Vi sneglar på större vitklöverblad och rajgräshybrider för en längre säsong. Hemma ska vi satsa på att mäta betessvålen och byta fålla ofta. Det kan fördubbla avkastningen.

Att vara på bettet med betesvallen ger bästa ekonomin. I England är en genomtänkt betesstrategi en självklarhet för en kostnadseffektivare mjölk- eller köttproduktion. Vi ser vad England kan tipsa om.

Testat och klart

Förutom att betesgräs ska ge en hög torrsubstansskörd (TS) och vara sjukdomsresistent ska de ha mycket bra energi- och sockervärden, låg andel icke smältbara fibrer och ett högt proteininnehåll. I England har man tagit fram nya blandningar certifierade för högre skörd och bättre produktionsresultat (LGAN Mixtures). Det är gemensam europeisk forskning med tusentals NIR-analyser av gräs som är basen till kunskapen i nya engelska blandningar som i försök gett upp till 1,4 liter mer mjölk per ko och dag under försöksperioden. Den totala mängden TS som djuren kan utnyttja, så kallade D-värdet, var 2,4 också procent högre.

Mer tetraploida sorter

Till intensivt bete rekommenderas i England blandningar med vitklöver

och enbart tetraploida sorter av engelskt rajgräs. Tetraploida sorter har fyra kromosomuppsättningar, till skillnad mot de diploida som har två, vilket ger sorter med större och frodigare blad, högre smaklighet och en snabbare tillväxt av nya strån. Smaklighetstester har visat att både får och nötkreatur hellre väljer att beta tetraploida sorter av

engelskt rajgräs än diploida sorter. I Sverige har vi haft en tradition av en viss inblandning av diploida sorter i betesblandningarna för att ge en bättre trampållighet och vinterhärdighet och därmed en bättre avkastning i äldre beten. Dagens betydligt mildare vintrar och noggrannare

betesstrategier, där man undviker att låta djuren att trampa sönder vallarna, kanske kan påverka sortvalet mot tetraploida, smakligare, engelska rajgräs.

Större vitklöverblad

Smaklighet, eller ett högt betesintag, är avgörande för maximal tillväxt och mjölkproduktion på bete.

ligger vitklöverandelen i betesfröblandningarna kring 10 procent. Traditionellt har småbladiga vitklöversorter använts i betesblandningarna. Med sina många stoloner kan de trots hårt bete snabbt skjuta igen, men har totalt sett lägre avkastning än sorter med större blad. I England introduceras nu en vitklöversort med medelstora blad, Violin, som gett mycket bra resultat och som klarar ett högt betestryck.

Sorter för längre säsong

Ett mildare klimat innebär att betet används en längre säsong. Rajgräshybrider som under engelska förhållanden ger tre veckor tidigare tillväxtstart, samt växer länge på säsongen, saluförs under namnet Matrix Enchanced. Matrix-sorterna är framtagna på Nya Zeeland och har till cirka 92 procent engelskt rajgräs och 8 procent ängssvingel som ursprung. Ängssvingeln ska förbättra betestillväxten under kyligare markförhållanden. Matrix behöver prövas i Sverige, men passar troligtvis endast i varmaste lägen och då i blandning med andra gräs som ger skyddande mikroklimat i fältet. Det finns

Med en betesplatta, "plate meter", eller betessticka kan betets tillväxt följas hela säsongen.

Inblandning av vitklöver ökar betets smaklighet och bidrar med protein och mikronäringsämnen tack vare det djupare rotsystemet. Både i Sverige och i England

En vettig mängdbedömning

Att ta till sig nya rön om nya betesarter och sorter är naturligtvis viktigt och leder oss närmre det optimala betet. Men utan en vettig mängdbedömning av betet spelar de faktorerna mindre roll.

även Matrix-fröblandningar med inblandning av timotej (Comtal eller Comer) för ännu tidigare tillväxtstart på våren och inblandning av cikoria är vanligt till lammbeten.

Startgödning

Eftersom betesvallarna på andra sidan Nordsjön ofta sås i renbestånd är en snabb start viktig. De mest exklusiva vallfröna får ett täcke av växtnäring, seedcoating, med mikronäring, biostimulanter och algextrakt som stimulerar groningen och tillväxt. Metoden är dyr, men ger oss i Sverige en tankeställare att ha bra status av de olika näringsämnen i jorden vid nysådd. Rekommenderade totala frömengderna i Sverige och England liknar varandra från 13 till 15 kilo frö per hektar. ■

Mer information om bete finns att hämta från till exempel eblex.org.uk samt på grovfoderverket.se. På nätet kan man också ladda ner den svenska "Sortval för Vallväxter till slätter och bete samt grönfoderväxter."

Byt fålla i tid

Genom att mäta betessvålen i fållorna flera gånger i veckan får man en uppskattning av tillväxten och kan styra betesdriften. En generell rekommendation är att beta engelskt rajgräs när den har 2,5-3 blad. När det fjärde bladet börjar utvecklas börjar redan det äldsta bladet dö vilket innebär sämre kvalitet.

Betesstickan kan vara ett hjälpmedel för att studera betets längd och mängd. Den enkla betesstickan hålls vertikalt, och med handen vilande på gräsytan där gräset ger ett lagom "motstånd", får man längden i centimeter vilket kopplas till mängden torrsubstans. Betesplattan "plate meter", vilar på betet och ger digitalt en betesmängd, se bild. Bästa betesskötseln och små fållor av nytt gräs i princip varje dag, ger ett högt betesutnyttjande på cirka 8 ton TS per hektar i jämförelse med vanliga stora åkerbeten där den årliga avkastningen ligger kring 4 ton per hektar. Ofta innebär den bästa betesskötseln att man släpper djur på betet två dagar tidigare än man tänkt.

Betesbyte kring decimetern

Rekommenderad beteshöjd	Betessläpp cm	Flytta djuren cm
Välkomstbete lamm, maj	8-10	4-5
Lamm innan slakt, juli-sept	10-12	5-7
Ko med kalv, maj	10-14	5-6
Ko med kalv, högsommar	12-15	7-8
Ungdjur, maj	10-12	5-6
Ungdjur, högsommar	10-14	6-7

Stövelmått. Välkomstbetet kan vara knappt decimetern vid betessläpp. Som ett generellt mått kan stövelmetoden visa när det är lagom att släppa djuren. När gräset böjer sig över stövelfoten finns det cirka 2-2,5 ton TS per hektar att beta.

Intensivt kräver näring

Intensiv betesdrift kräver förstås växtnäring. Fosfor och kalium ska tillföras för att täcka bortförslin. För växande köttdjur landar ofta kvävebehovet som handelsgödselkväve på 100 kilo N per hektar, som läggs

i givor kring 30 kilo kväve åt gången, medan behovet kan vara uppåt det dubbla för mjölkkor.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Skåne, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annonser är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
895 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

Graf&Bild AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto:

Jens Tønnessen/Dansk Landbrugs
Medier för TOPPS

Utgivningsplan 2015

	Annonstopp	Utgivn.dag
Nr 2	27 feb	16 mars
Nr 3	10 april	4 maj
Nr 4-5	27 maj	15 juni
Nr 6	2 sept	21 sept
Nr 7	14 okt	2 nov
Nr 8	25 nov	14 dec

Pulsen stiger

Vårbruket i Skåne drog i år igång samtidigt som SAM Internet öppnade – vilket sammanträffande. Samtidigt rullar även växtskyddssäsongen igång. Arvensis uppdaterar dig över läget. Vårens "kemi-nyheter" är gamla bekanta i ny kostym men kluriga kombinationer av substanser kräver mer av dig som användare. Hur ska vi klara de gräslika gräsen i höstspannmålen när alla preparaten har samma verkningsmekanism? Vi träffar två lantbrukare redan drabbade av resistens – ta del av deras tips så att du kan undvika dyrare bekämpningar i dina fält.

Bryt gamla traditioner. Varför ska det vara 75 cm mellan raderna i majsen? Linda af Geijersstam manar till tätare avstånd som kan öka skörden. Och förresten, varför ska spannmål lagras i lager? Anders Pålsson tipsar om börsen som alternativ.

Gunnel Hansson,
Växtodlingsrådgivare och
redaktör Arvensis

Ur innehållet:

- 4 Lagra på börsen**
Inte farligare än fysisk lagring
- 6 Resistent örto gräs i Halland**
Viktigt med fokus på strategin
- 8 Tätare rader i majs**
Högre ts-skörd lockar
- 12 Kemi-nyheter redan bekanta**
Klurig resistensstrategi
- 18 På bettet med betet**
Engelska betesrön inspirerar
- 20 Så klår vi gräsogräsen**
Åkerven klaras lätt
- 24 På djupet med ekogödsel**
Mylla pelleterad gödsel 5 cm
- 28 Försköna med förgröning**
Klöver och honungsört bra val
- 30 Spridartest röjer inställning**
Testa gödselns egenskaper

Så klår vi
gräsen i vår

20

Följ upp betet

18

Blommande val

28